

(رفع اشتباه)

بقلم آقای حاج شیخ محمد باقر آفت اصفهانی

خدمت فاضل محترم آقای وحید دام اقباله

در شماره نهم سال چهاردهم مجله شریفه ارمغان مقاله بقلم آقای ایرانی مدیر محترم چهره نما درج شده که ضمناً در صفحه ۶۴۰ از همان شماره شرحی راجع بدیوان اشعار آقا محمد عاشق شاعر مشهور اصفهان مرقوم داشته‌اند خلاصه اینکه (مرحوم عاشق در مدح حاج میرزا آقاسی وزیر محمد شاه قاجار قصیده سروده و خود در سال ۱۲۷۱ هجری وفات یافت و اینکه نسخه نقیسی از دیوان عاشق در کتابخانه مصر موجود و تاریخ کتابتش سال ۱۲۴۱ چهل سال قبل از وفات عاشق است در صورتیکه ابتداء وزارت حاج میرزا آقاسی از سال ۱۲۵۰ در عهد سلطنت محمد شاه قاجار بوده و عین آن قصیده در نسخه دیوان مزبور ثبت شده الخ؟)

بنابراین مقدمات آقای ایرانی تصور اشکالی نموده‌اند که چگونه ممکن است قصیده مزبوره نه سال قبل از عهد وزارت ممدوح در نسخه دیوان ثبت شده باشد و خود در مقام حل این اشکال برآمده (اولاً احتمال میدهند که نویسنده نسخه دیوان سهو نموده تاریخ کتابت را ۱۲۴۱ بجای ۱۲۹۱ نوشته باشد و ثانیاً رفع اشکال را از تحقیقات عالمانه آقای مدیر محترم ارمغان امیدوارند).

اما بقیده نگارنده هیچگونه اشکالی در میان نیست جز اینکه در نسخه مطبوعه مجمع الفصحاء سهوی از قلم کاتب واقع شده وفات عاشق را بسال ۱۲۸۱ ثبت مینماید در صورتیکه عاشق از جمله معاصرین صاحب آتشکده و در عصر و طبقه او بود وفاتش تصریح آتشکده محققاً بسال ۱۱۸۱ اتفاق افتاده آقای ایرانی اولاً در تاریخ ثبت شده

در نسخه مطبوعه مجمع الفصحاء را با تاریخ تصریح شده در آتشکده تطبیق نکرده‌اند که یکصد سال تفاوت دارد و اگر بکتاب آتشکده که مؤلفش بسال ۱۱۹۵ بتصریح مجمع الفصحاء وفات یافته و خود وفات عاشق را ضبط نموده است مراجعه مینمودند البته سهویکه از قلم کاتب مجمع الفصحاء واقع شده میدانستند. ثانیاً تاریخ بخلط ثبت شده در مجمع الفصحاء را صحیح شمرده باین اشکال لاینحل توجه فرموده‌اند که عاشق در عهد صاحب آتشکده (یعنی در نصف اخیر قرن دوازدهم) مردی کامل از اساتید سخن بشمار میرفته و اگر موافق نسخه مغلو طه مجمع الفصحاء تا سال ۱۲۸۱ در قید حیاتش بشماریم لا اقل بایستی عمر او را زیاده بر یکصد و پنجاه سال دانیم در حالیکه این امر بحکم عادت محالست و بعلاوه وفاتش در عهد حیات صاحب آتشکده اتفاق افتاده و در همان کتاب ثبت شده .

اما قصیده یا قطعه که عاشق در مدح (حاج آقاسی) نام از معاصرین خود سروده و در اغلب نسخ دیوان عاشق ثبت شده معلومست که در عصر حکمرانی زندیه مردی از محترمین باین اسم و عنوان وجود داشته که ممدوح شاعر ما واقع شده فقط محض اشتراک در اسم هیچگونه دلالتی ندارد که ما (حاج آقاسی) نام را در جمیع قرون و ادوار تاریخ ایران بشخص وزیر بی نظیر محمد شاه قاجار منحصردانسته شاعر عصر زندیه را ممدوح وزیر او واسطه عهد قاجاریه تصور کنیم و از تاریخ محقق وفات عاشق که هفتاد سال قبل از ابتداء صدارت حاج میرزا آقاسی بوده است. غفلت نمائیم تا دچار اشکال شویم .

اصفهان فی ۱۸ دیماه ۱۳۱۲

تحقیقات فاضل ادیب آقای الفت عین حقیقت است و البته در نتیجه تصادم افکار همیشه برق حقیقت جستن می کنند . (وحید)